

HETV OLKS BELA NG ■

LIBERAAL VLAAMS TIJDSCHRIFT
WWW.HETVOLKSBELANG.BE

Nr 4 • April 2024
Jaargang 146 • maandblad

In dit nummer

EDITORIAAL

Achter de vlag van de democratie / 2

BOEK VAN DE MAAND

Leesvoer voor Belgen! / 3

LVV-DOSSIER

Werken moet terug lonen / 4

LVV-DOSSIER

Onderwijs in Vlaanderen / 6

LVV-DOSSIER

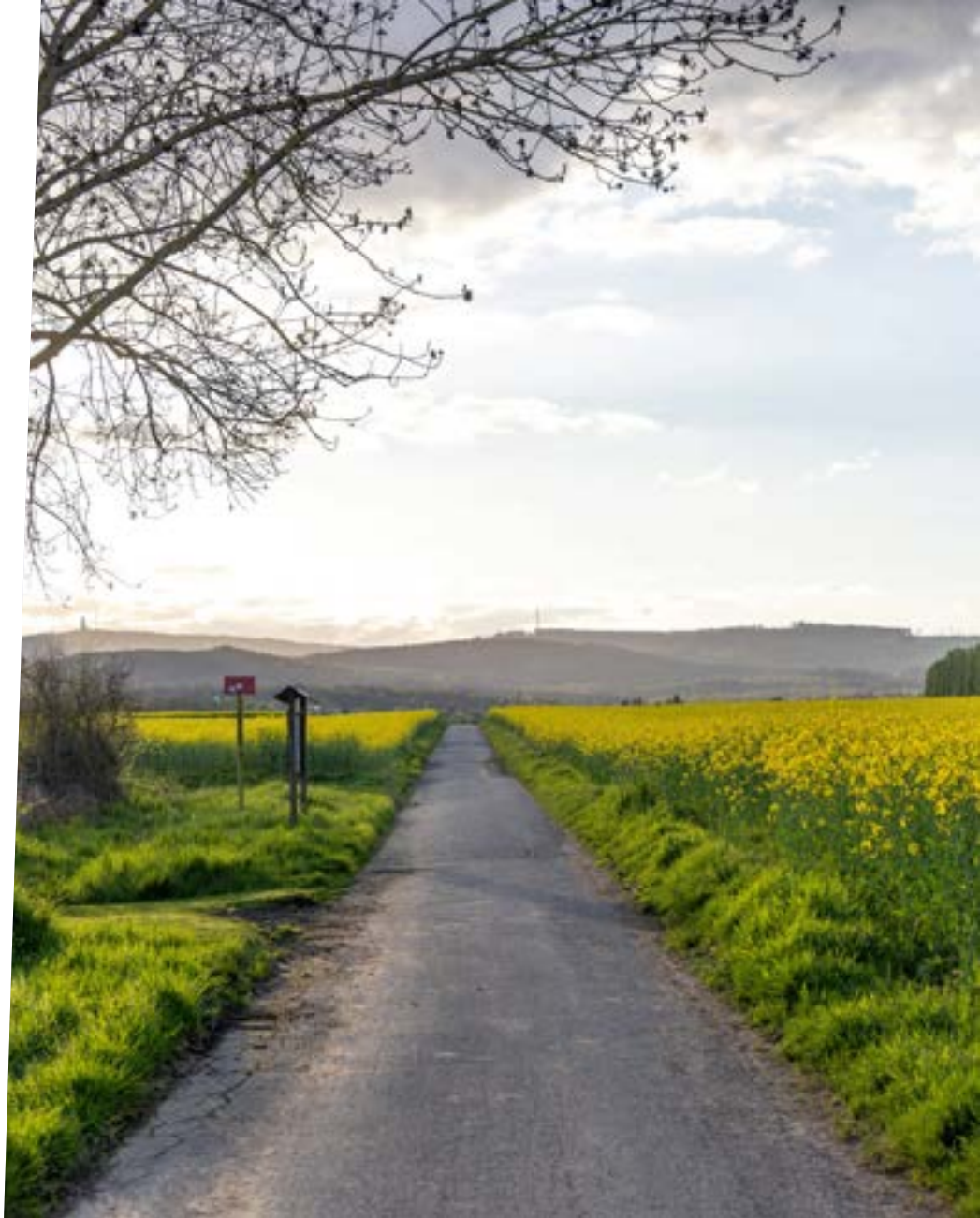
Smartphones, de nieuwe sigaretten
voor kinderen / 8

LVV-DOSSIER

Het 'Vlaams Manifest' / 10

BOEK VAN DE MAAND

Vervolg 'Leesvoer voor Belgen!' / 12

LVV blikst vooruit

Het Volksbelang van deze maand brengt een lijvig dossier dat samengesteld werd door de LVV'ers, voorzitter Maarten De Bousser, politiek secretaris Pieter Coene en de bestuursleden Rik Carpentier en Philippe Nys. Allen gaan ze, in het licht van de verkiezingen van 9 juni 2024, in op belangrijke thema's als het onderwijs, werkgelegenheid, mobiliteit, de staats-hervorming en de digitale samenleving. Zo wordt onomwonden gesteld dat de uittredende regering-De Croo op sociaal-economisch vlak stappen in de goede richting heeft gezet. Maar voor de noodzakelijke grote hervormingen,

inzake belastingen en pensioenen bijvoorbeeld, werd helaas geen akkoord gevonden. De auteurs pleiten verder voor een mobiliteitsbeleid dat ook oog heeft voor de economische ontwikkeling van ons land. Tevens vragen zij een beter onderwijsbeleid met onder meer de invoering van een leerplicht vanaf drie jaar. In dit digitale tijdperk waarschuwen zij voor de negatieve impact van het gebruik van smartphones bij kinderen en vragen zij bijvoorbeeld het bannen van de smartphone in scholen.

[Lees meer vanaf blz. 4.](#)

Voorwoord door Bert Cornelis

“
*Sommige politici hebben
in de grond lak aan de democratie.
Zo dromen zij van de macht om
de Vlaamse onafhankelijkheid
uit te kunnen roepen.*
”

Achter de vlag van de democratie

We leven op het Europees continent vredevol samen. In september is het exact tachtig jaar geleden dat België van de nazi-bezetting werd verlost. Die lange periode van vrede heeft ons toch een beetje lui gemaakt, we gaan er te gemakkelijk van uit dat er met onze democratische en vredevolle samenleving niets kan fout gaan.

Sta me toe dit als een dwaling op te vatten. De oorlog in Oekraïne heeft ons toch pijnlijk op de waarheid gedrukt dat “Nie wieder Krieg” een bittere ontzuivering is geworden. Er lopen nog steeds figuren op de wereldbol rond die een andere mening hebben over hoe een mooie samenleving er moet uitzien. Zij kiezen voor het brute geweld, de macht en de wapens, voor de beknotting van onze vrijheden. Eigenlijk horen zij in onze beschaafde wereld niet meer thuis en we rekenen er dus dan ook best politiek mee af.

Nooit was de democratische rechtsstaat zo'n belangrijk thema bij verkiezingen. De keuze die op zondag 9 juni 2024 voor de Europese, federale en regionale parlementen zal gemaakt worden, is dus zeer cruciaal.

De kiezer kiest

Bij verkiezingen duiden de kiezers rechtstreeks hun vertegenwoordigers voor hun parlementen aan. Dit is vooreerst een kwestie van personen. De kiezer is verantwoordelijk voor wie er in het parlement komt. Zijn dit betrouwbare en integere figuren? Dienen zij het algemeen belang en niet het eigenbelang? De kiezer kiest.

Die vertegenwoordigers behoren echter tot politieke partijen, dus is de partijkeuze ook belangrijk. Kiest men voor partijen die zich achter de democratische rechtsstaat scharen of voor partijen die eerder de populistische toer opgaan? De kiezer kiest.

De Europese verkiezingen zijn deze keer nog meer verbonden met de toekomst van de democratie. Vroeger gingen Europese verkiezingen over begrotingen en over melkquota. Allemaal technische discussies die ver boven de hoofden van de Europese kiezer werden gevoerd. Dan kwam de migratie als groot Europees verkiezingsthema naar voor. Maar nu gaat het over het fundamentele voortbestaan van de Europese democratieën en hun bedreiging, zoals een oorlog aan de oostgrens, tussen Oekraïne en Rusland. Europa staat op een keerpunt: ofwel krijgen figuren, en Poetin-vrienden, als de Hongaar Orbán of de Italiaanse Meloni in Europa steeds meer aanhang, ofwel halen de aanhangers van de democratie het. Nooit was die keuze in Europa zo duidelijk en scherp, maar ook zo pijnlijk angstaanjagend. Hopelijk wint op 9 juni in Europa de democratische rechtsstaat!

Opvallend is dat deze Europese tweedeling zich ook op het Belgische niveau doortrekt. Ook in België moet de kiezer er zich bewust van zijn dat zijn keuze dit keer gaat tussen het extremisme en de democratie. In het eerste geval is onze Belgische vrijheidsstaat bedreigd, in het tweede geval komen we versterkt uit de verkiezingsslag.

Zonder al té pessimistisch te zijn, zien we toch tekenen van verval in het democratisch bestel. Sommige politici hebben in de grond lak aan de democratie. Zo dromen zij van de macht om de Vlaamse onafhankelijkheid uit te kunnen roepen. En wat dan? Om vrijheden zoals de persvrijheid en de levensbeschouwelijke vrijheid te beknotten? Om de democratische spelregels zelf naar hun hand te zetten? Er zijn politici die tijdens hun nachtelijke strapatsen politieagenten hebben belachelijk gemaakt. Er zijn politici die de beslissingen van rechters in twijfel trekken. Er zijn politici die spioneerden voor regimes die onze democratie niet zo genegen zijn. Er zijn politici die ons voorhouden dat het parlement maar een praatbarak is en alleen een sterke leider alle problemen kan oplossen. Er zijn politici die ons land kapot willen en beloven dat men het beter zal hebben in een Vlaamse dan een Belgische Staat. Hopelijk gaat de kiezer aan hun stembolletje voorbij.

Kleur bekennen

Wat kunnen wij doen om de democratie recht te houden? De machinaties die de democratie willen aanvallen, moeten we blootleggen. De bevolking moet ingelicht worden over pogingen om onze democratie aan te vallen. De pers en het onderwijs spelen hierbij een belangrijke rol. Juiste informatie en het kweken van burgerzin helpen. Iedereen zal dit keer meer dan ooit moeten kleur bekennen en zich achter de vlag van de democratie scharen. De Europese, vrije democratie. Er bestaat geen andere.

Leesvoer voor Belgen!

door Emmanuel Vandebossche, voorzitter Vaste Commissie voor taaltoezicht

en Lotte De Backer, assistente Vaste Commissie voor Taaltoezicht

Met 'Only in Belgium' had de auteur, de Gentse politicoloog Nicolas Bouteca, de betrachting om de evolutie van de Belgische staatsstructuur op een samenvattende wijze weer te geven. De vraag rijst of de auteur in zijn opzet is geslaagd.

Een ding moet men hem wel nageven: hij is niet te beroerd geweest om een niet al te evidente aangelegenheid aan te pakken.

Het thema staatshervorming heeft immers nooit een aantrekkelijk karakter vertoond. Complexe en dure oplossingen vormen stevast het antwoord op communautaire conflicten. Een aantal percepties, veelal mediatiek opgeblazen, zoals de negen ministers van Volksgezondheid tijdens de corona-crisis, vormden een erg kleverige antireclame die een aantal burgers en politici heden doen twijfelen over een verdere defederalisering van bevoegdheden.

Cultuur en taal

Het boek van Bouteca bestaat uit twee delen. Het eerste gedeelte beschrijft op een accurate wijze de ontwikkelingen van de achtereenvolgende bestuurstaalwetten terwijl het tweede gedeelte volledig is gewijd aan de onderscheiden staatshervormingen.

Het eerste deel vormt een noodzaak daar wie staatshervorming zegt, ook taalwetten zegt. Taal beperkt zich immers niet tot het vermogen waarover de mens beschikt om zijn gedachten te articuleren, zijn wereld te ordenen en te communiceren, maar vormt ook het weefgetouw van de menselijke cultuur. Een taalgemeenschap houdt dus ook een cultuurgemeenschap in. Ingrijpen in een taalgemeenschap impliceert bijgevolg ook een interferentie in een cultuurgemeenschap.

Het is dus niet verwonderlijk dat taal en de daarmee overeenstemmende taalpolitiek een zeer belangrijk element vormen in het bewerkstelligen van een politieke en culturele éénmaking in een staat.

In 1830 verhiel het Nationaal Congres de taalvrijheid tot basisbeginsel. Enkel een wet kon een taalregeling voor het openbaar gezag en voor gerechtszaken voorschrijven, met dien verstande dat enkel het Frans als bestuurstaal

zou worden erkend terwijl de Nederlandstaligen zich tevreden dienden te stellen met officiële vertalingen. Voor de leden van het Nationaal Congres zou de aanvaarding van zowel het Nederlands als het Frans als bestuurstaal de Belgische eenheid in gevaar brengen. Dergelijke wet is er echter nooit gekomen, maar er zagen wel opeenvolgende bestuurstaalwetten het daglicht. Dit proces resulteerde uiteindelijk in de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken. Ook op andere gebieden, zoals het gerecht, het leger en het onderwijs kwamen taalwetten tot stand.

Federalisme

Ideologische en organisatorische ontwikkelingen als mede de democratisering van het stemrecht en de verschuivingen van het economisch zwaartepunt van Wallonië naar Vlaanderen waren de oorzaak van taalspanningen tussen de in een sociaaleconomisch arm Vlaanderen gesproken lage statustaal en de hoge statustaal van de machtselite. Zo bijvoorbeeld fungeerde de taalwet van 18 april 1898, die beter bekend staat als de zogenaamde gelijkheidswet, als katalysator voor de verruiming van de Waalse Beweging, wat in 1912 leidde tot de doorbraak van het idee van bestuurlijke scheiding. Het was dan ook niet verwonderlijk dat bij de parlementaire bespreking van het wetsvoorstel dat naderhand de bestuurstaalwet van 31 juli 1921 is geworden, er tevens meer autonomie voor het Vlaamse en Waalse landgedeelte werd verdedigd. Dit laatste geschiedde nog op een meer expliciete wijze bij de totstandkoming van de bestuurstaalwet van 22 juni 1932. Een ruime schare van parlementsleden, uit zowel het Noorden als het Zuiden van het land, verdedigde openlijk het federalisme. Sommigen zagen in de bestuurstaalwet van 1932 reeds de erkenning van de culturele autonomie. De twee essentiële bouwstenen die de bestuurstaalwet van 1932 in dit verband aanreikte, waren immers de taalgebieden enerzijds en de opsplitsing van de centrale overheidsdiensten in twee taalgroepen anderzijds. Er kan dan ook op onverkorte wijze worden gesteld dat de bestuurstaalwet van 28 juni 1932 de matrix was waaruit de culturele autonomie zich ontwikkelde.

Lees verder op bladzijde 12

Werken moet terug lonen!

De uittrekkende regering, een coalitie van zeven partijen, heeft op sociaal-economisch vlak stappen in de goede richting gezet. Maar voor de noodzakelijke grote hervormingen, inzake belastingen en pensioenen bijvoorbeeld, werd geen akkoord gevonden. Het maakt de uitdaging voor de volgende regering des te groter. Willen we onze welvaart en onze sociale zekerheid veilig stellen, dan moet de werkzaamheidsgraad bij alle Belgen, Vlamingen én Walen, beduidend verhogen.

door Rik Carpentier,
bestuurslid LVV

Vandaag zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt onvoldoende op elkaar afgestemd. Bedrijven schreeuwen om personeel. Er zijn steeds meer knelpuntberoepen. Paradoxaal genoeg blijft een te groot aantal mensen inactief, hoewel ze nog tot de actieve beroepsleeftijd behoren.

Handicap

De volgende regering moet er alles aan doen om prioritair de werkzaamheidsgraad te verhogen. Maatregelen dienen genomen te worden om mensen aan te moedigen een job aan te nemen. Het verschil tussen lonen en sociale uitkeringen moet gevoelig groter worden, mede rekening houdende met de nevenkosten voor wie gaat werken, zoals verplaatsingen en kinderopvang.

Arbeidsbeleid behoort tot de bevoegdheid van zowel de federale als de regionale overheden. Het is dus van groot belang dat de neuzen in dezelfde richting komen te staan. De versnippering van economische en sociale bevoegdheden vormt een handicap. Want vooral Wallonië hinkt achterop inzake activiteitsgraad.

Op het federale niveau moeten en kunnen alvast belangrijke stappen gezet worden die tegelijk de beide landsdelen activeren. De voorbeelden zijn legio.

Zo dient de pensioenleeftijd verder verhoogd te worden, samenhangend met de toename van de levensverwachting. Het pensioenbedrag moet sterker afhankelijk gemaakt worden van de effectief gepresteerde beroepsloopbaan, waarbij periodes van inactiviteit minder meegeteld worden in de pensioenberekening.

Het STW-stelsel, het vroegere brugpensioen, moet afgeschaft worden. Vervroegde pensioenering in het kader van herstructurering dient tot het strikte minimum herleid te worden.

De werkloosheidsuitkeringen dienen in de tijd beperkt te worden. Wie onvrijwillig werkloos is krijgt het eerste jaar een ruime tegemoetkoming die zo dicht mogelijk bij het voorheen genoten loon aanleunt. Maar vanaf het tweede jaar moet de uitkering sterk afgebouwd worden, om na drie jaar volledig te vervallen. Dit dwingt de VDAB om werklozen nog actiever te begeleiden of te laten omscholen, zodat ze snel terecht komen in een nieuw job. Vacatures genoeg!

Het systeem van progressieve werkhervatting dient hervormd te worden zodat werkgevers en werknemers gestimuleerd worden om langdurig zieken zo snel als mogelijk her in te schakelen. Uiteraard steeds rekening gehouden met de medische toestand. Méér inspanningen dienen geleverd te worden om werkbaar werk langer mogelijk te houden en realistisch te maken.

We moeten ook durven de loonnorm (en daarmee verbonden de index) te herbekijken, en te laten evolueren in de richting van vrije loonderhandelingen. De indexspiraal heeft het voorbije jaar opnieuw aangetoond hoe de prijzen kunstmatig hoger gedreven worden dan in de buurlanden, met aanzienlijk concurrentieverlies en verlies van tewerkstelling tot gevolg.

Fiscale hervorming

De volgende regering zal echter veel verder moeten kijken. Een hervorming van de financiering van de sociale zekerheid en een hervorming van

de fiscaliteit dienen hand in hand te gaan, om fundamenteel tegemoet te komen aan de zorg om werken en ondernemen zo laag mogelijk te belasten, en dus zoveel mogelijk te stimuleren.

Ik zou een lans willen breken voor een vroeger idee om méér logica te brengen in de financiering van de sociale zekerheid. Vandaag worden middelen ingezet uit zowel RSZ-bijdragen, algemene belastingen als BTW-ontvangsten, zonder een rechtlijnig volgehouden logica. Men zou kunnen terug grijpen naar het onderscheid tussen de verzekering van arbeid gebonden en niet-arbeid gebonden sociale risico's.

Alleen de arbeid gebonden risico's (pensioen, werkloosheid, arbeidsonbekwaamheid en langdurige ziekte), zouden nog gefinancierd worden door RSZ-bijdragen die werknemers en werkgevers betalen op de lonen. Dit zal leiden tot een gevoelige daling van de loonkosten, en dus de tewerkstelling aanmoedigen.

Niet-arbeid ongebonden risico's zoals gezondheid (medische kosten), en kinderlast (gezinsbijslag) zouden met algemene middelen betaald worden.

Om te vermijden dat het een vestzak-broekzak operatie wordt dient deze hervorming in de sociale zekerheid gepaard te gaan met een fiscale hervorming die de belastingdruk doet dalen. Vooreerst door een verschuiving van belasting op beroepsinkomen naar belasting op consumptie en kapitaal, waardoor de kloof tussen bruto en netto-loon verkleint (en werken dus interessanter wordt). En ten tweede en vooral door een ontvetting van het overheidsapparaat.

Meer liberalisme

Thans geven alle overheden samen in dit land 279 miljard euro per jaar uit, waarvan 105,6 miljard euro voor de sociale zekerheid. Een eenvoudiger en afgeslankte staatsstructuur, een debat over de kerntaken, een doorgedreven administratieve vereenvoudiging en verdere digitalisering, zijn sleutelbegrippen hierbij. Om het plastisch uit te drukken, elke nutteloze regel die afgeschaft wordt vergt minder controlerende ambtenaren.

Het liberalisme staat zwaar onder druk momenteel. Toch zullen alléén méér liberale recepten onze economie en onze welvaartstaat overeind houden. Een duidelijke boodschap aan de ontredderde en zoekende kiezer.

Vandaag zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt onvoldoende op elkaar afgestemd. Bedrijven schreeuwen om personeel.

De werkloosheidsuitkeringen dienen in de tijd beperkt te worden.

Een mobiliteitsbeleid dat de economie vlot trekt

Er is de voorbije decennia een onevenwicht ontstaan in het mobiliteitsbeleid: hoewel er uiteraard niemand aan twijfelt dat het verkeer in de eerste plaats veilig moet zijn, is de vlotte doorstroming als tweede en evenwaardige doelstelling van een goed mobiliteitsbeleid helemaal in de verdrukking geraakt.

Nochtans is die vlotte doorstroming als beleidsdoelstelling even belangrijk. In elk land waar men de economie tot ontwikkeling wil laten komen, is de aanleg van vlotte verbindingen het éérste wat men doet. De Europese steun voor wegeninfrastructuur in de voormalige Oostbloklanden, na de val van de Muur, was een voorbeeld. In België, een doorvoerland en een land dat het moet hebben van z'n export, is dit extra van belang.

Valse tegenstelling

Al te vaak wordt een valse tegenstelling aangewend tussen vlot verkeer en de zorg om het milieu en het klimaat. Terwijl het nog méér inzetten op technische innovaties, het weren van fossiele brandstoffen, en de omslag naar een groene mobiliteit perfect kunnen samen gaan met de zorg om een vlotte doorstroming. Dit in het belang van de economie in het algemeen, de transportsector in het bijzonder, en van iedereen die zich om professionele redenen met de auto dient te verplaatsen.

Tegelijk is de uitbouw van een volwaardig en efficiënt openbaar vervoer absoluut noodzakelijk als volwaardig alternatief.

Een concreet voorbeeld: de manier waarop de Brusselse regio de jongste tijd dichtgetimmerd werd is niet meer normaal. Onder impuls van de groene partijen in de Brusselse gewestregering werden de invalswegen, zonder dat het veel in het nieuws kwam, naar één rijstrook versmald. Zonder dat de pendelaars, de leveranciers, de professionele weggebruikers iets in de pap te brokken hebben. En vooral zonder dat een waardig alternatief aangeboden wordt door bijvoorbeeld randparkings die goed ontsloten worden door het openbaar vervoer, iets wat éérst had moeten gedaan worden.

Brusselse strop

Nochtans is Brussel als nationale en Europese hoofdstad zo afhankelijk van haar goede bereikbaarheid. Niet verwonderlijk dat bijna de helft van de Brusselse ondernemingen aan verhuizen denkt, zoals blijkt uit een recente enquête van Brupartners. Leveranciers en ondernemers uit de bouwsector geraken niet meer in de binnenstad. Good Move dreigt een economische strop te worden voor onze hoofdstad. – R.C.

De manier waarop de Brusselse regio qua verkeer de jongste tijd dichtgetimmerd werd, is niet meer normaal.

Onderwijs in Vlaanderen

Stop het festival der middelmatigheid

Metten is weten. Een bedrijf dat hetzelfde product aan een lagere prijs dan zijn concurrenten aanbiedt, veroverd de markt. Wie verder springt of sneller loopt dan alle anderen, wint de gouden medaille. Voor de onderwijskwaliteit bestaat ook een schaal: de score op de PISA-testen, georganiseerd door OECD. Resultaat: in geen enkele regio gaat de onderwijskwaliteit zo snel achteruit als in Vlaanderen.

door Pieter Coene,
politiek secretaris LVV

PISA staat voor 'Programme for International Student Assessment' en heeft als doel de onderwijskwaliteit te meten in verschillende regio's door 15-jarigen te testen voor wiskunde, wetenschappen en lezen. Andere internationale vergelijkende onderzoeken zijn: TIMSS (10-jarigen, wetenschappen en wiskunde) en PIRLS (10-jarigen, begrijpend lezen).

Ontnuchterend

De resultaten voor Vlaanderen zijn ronduit ontnuchterend. Enkele resultaten: de Vlaamse 10-jarigen zijn de slechtste lezers van Europa, voor wiskunde en wetenschappen zitten dezelfde Vlaamse 10-jarigen in de lage middenmoot. Voor beide testen valt er bovendien een duidelijke achteruitgang op te merken. Hetzelfde verhaal in het secundair onderwijs: een plaats in de middenmoot en steeds minder top presteerders en een duidelijke achteruitgang. In geen enkele regio gaat de onderwijskwaliteit zo snel achteruit als in Vlaanderen. Het Vlaamse onderwijs scoort nog altijd beter dan het onderwijs in de Franse Gemeenschap maar de kloof wordt kleiner en kleiner.

Wanneer onderwijsmensen en beleidsmakers met deze resultaten geconfronteerd worden, verwijzen ze graag naar factoren zoals de kwalijke gevolgen van de Coronapandemie en de toegenomen diversiteit en minder leerlingen met Nederlands als thuistaal in de klassen. Beter presterende regio's zijn echter ook hierdoor getroffen: dit kan dus geen afdoende verklaring

zijn. Ook op het vlak van onderwijsfinanciering moet Vlaanderen zeker niet onderdoen voor andere regio's. Wat is dan wel een verklaring? Hier bestaat uiteraard geen eenduidig antwoord op maar één onderzoek valt op: Vlaamse leerlingen zijn het minst gemotiveerd van alle onderzochte regio's. De gemiddelde Vlaamse leerling wil niet uitblinken of vooruitgang boeken. Vlaanderen is op een aantal vlakken zeer succesvol: er zijn high tech bedrijven zoals Collibra en Barco, vermaarde onderzoeksinstituten zoals IMEC en VIB, gerenommeerde cultuurgezelschappen en ook bij Vlaamse sporters zien we meer en meer zelfbewustzijn en topprestaties.

De "zesjescultuur"

Deze lijst is uiteraard niet exhaustief en doet afbreuk aan al wie niet vermeld wordt. De doorsnee Vlaamse leerling lijkt zich echter eerder te spiegelen aan Meteoor en Niels Destadsbader: een combinatie van kneuterigheid en zich wentelen in zijn eigen middelmatigheid. Onderwijswetenschappers beschrijven dit als de zesjescultuur: zes op tien is voldoende. Het hoeft geen betoog dat weinig gemotiveerde leerlingen geen topprestaties leveren. De vraag is of dit alleen de verantwoordelijkheid is van de leerlingen. Ouders spelen hier eveneens een nefaste rol. Als Elise en Finn niet lezen is dit ook de schuld van hun ouders Ellen en Jonas die liever op hun indolente krent naar Thuis en Familie kijken in plaats van hun kinderen voor te lezen. De situatie is kortom precair.

Onderwijs en liberalisme

Sommige economen en beleidsmakers argumenteren dat het belang van onderwijs ligt in het feit dat beter opgeleide individuen productiever zijn en dat daardoor onderwijskwaliteit positief gecorreleerd is met bruto nationaal product (BNP). Dit hogere BNP laat dan weer hogere sociale uitgaven toe: een grotere taart kan immers in meer stukken verdeeld worden. De gekende patisseriemetafoor waar sommige liberalen ook al eens aan durven zondigen.

Hoewel deze redenering ongetwijfeld waarheid bevat, is dit niet de essentie waarom liberalen onderwijs belangrijk vinden. In de Sovjetunie stond het individu volledig ten koste van de staat, laat ons in de Westerse welvaartstaten toch nog een minimum aan individuele vrijheid trachten te behouden. Voor liberalen is onderwijs belangrijk omdat beter opgeleide individuen beter verdienen en dus ook meer onafhankelijk en zelfredzaam in het leven staan. Van een overheidsuitkering leven is niet cool. Of je nu uitblinkt in wiskunde, over een hoge verbale intelligentie beschikt of een uitstekend vakman bent: je zal significant meer verdienen dan wie hier niet aan voldoet. Goed onderwijs is hier primordiaal, zeker voor wie over minder financieel en/of cultureel kapitaal beschikt. Voor een liberaal gaat onderwijs over emancipatie en ontplooiing.

Beter onderwijsbeleid

Welke maatregelen kunnen er genomen worden om de onderwijskwaliteit te verbeteren? Zoals al geschreven scoort Vlaanderen laag op intrinsieke motivatie van leerlingen en hun ouders. Hier iets aan veranderen lijkt onmogelijk zonder in te grijpen in de persoonlijke levenssfeer. Voor een liberaal geen comfortabele gedachte. Gelukkig zijn er andere, meer liberale oplossingen om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Het liberalisme staat voor vrije concurrentie, marktwerking en diversiteit en ook voor onderwijs werken deze recepten. Hieronder enkele maatregelen. De nadruk ligt hierbij vooral op kleuter, lager en secundair onderwijs.

1. Voer een leerplicht in vanaf drie jaar

Ontwikkeling begint best op jonge leeftijd. Verplicht elk kind om onderwijs te volgen vanaf de leeftijd van drie jaar. Dit kan op een klassieke school maar ook meer alternatieve onderwijsvormen zoals thuisonderwijs zijn mogelijk.

2. Financier leerlingen en ouders, en niet de onderwijskoepels

Geef elke leerling en zijn ouders een budget waarmee hij of zij een school of andere onderwijsvorm kan kiezen. Differentieer hierbij eventueel op basis van het inkomen van de ouders en voer een compensatie door voor duurdere opleidingen. Verbind hieraan een resultaatverbintenis: de dotatie is afhankelijk van behaalde studieresultaten en studievoortgang.

3. Definieer duidelijke studiedoelen en voer regelmatige testmomenten in

De nadruk van het onderwijsprogramma ligt op basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen in het lager onderwijs en cognitieve en/of vakkennis in het secundair onderwijs, afhankelijk van de studierichting. Onderwijs gaat in de eerste plaats om leren. Definieer duidelijke studiedoelen en test of deze studiedoelen behaald zijn op regelmatige tijdstippen via centrale examens.

4. Geef autonomie aan scholen en onderwijspersoneel

Scholen beslissen zelf hoe ze de opgestelde studiedoelen behalen. De ene school zal kiezen voor een meer klassiek, klassikaal onderwijs terwijl een andere school leerlingen meer vrijheid zal geven. Wat telt, is het eindresultaat. Hetzelfde geldt voor het onderwijsaanbod: Sommige scholen zullen opteren voor een niche aanpak en bijvoorbeeld alleen algemeen secundair onderwijs aanbieden terwijl andere scholen alle onderwijsvormen zullen aanbieden.

Laat scholen ook zelf beslissen over hun personeelsbeleid. Masters wiskunde of chemie en loodgieters hebben één ding gemeenschappelijk: het zijn profielen die momenteel nauwelijks voor het onderwijs kiezen omdat ze elders significant beter kunnen verdienen. Lok deze personen terug naar het onderwijs door betere verloning en eventuele extralegale voordelen. Schaf ook alle bestaande anciënniteitsregels af zodat meer zij-instromers voor het onderwijs kiezen.

5. Publiceer de schoolresultaten

Vrije concurrentie gedijt beter in een transparante omgeving. Verzamel de resultaten op de centrale examens van alle scholen en publiceer deze resultaten in een voor iedereen toegankelijke data base. Op deze manier worden slechte scholen gestimuleerd om zich aan te passen en beter te doen.

Bovenstaande lijst kan uiteraard nog uitgebreid en verfijnd worden maar de algemene richting en filosofie zijn duidelijk: meer concurrentie en diversiteit, meer nadruk op basisvaardigheden en leren en meer transparantie.

Geen tijd verliezen

Het Vlaamse onderwijs is een logge tanker die de jongste decennia in een verkeerde richting is aan het dobberen. Een logge tanker van koers veranderen is niet evident. Niets doen is echter geen optie. Wie jongeren onderwijs ontnemt, ontnemt hun de kans op ontwikkeling, bewustzijn en levensgeluk. Voorwaar een belangrijke stimulans om de logge tanker van koers te doen veranderen. Er is geen tijd te verliezen.

In geen enkele regio gaat de onderwijskwaliteit zo snel achteruit als in Vlaanderen.

Financier leerlingen en ouders, en niet de onderwijskoepels.

Voer een leerplicht in vanaf drie jaar.

Smartphones voor kinderen zijn de nieuwe sigaretten

Smartphones en sociale media zijn overall, maar het gebruik bij jonge kinderen beperken blijft een politiek taboe. De negatieve impact van overmatig gebruik wordt helaas steeds duidelijker en bedreigt het voor liberalen zo belangrijke zelfbeschikkingsrecht van het individu.

door Philippe Nys, 1e opvolger Kamer in Limburg voor Open Vld - oud-voorzitter Jong VLD - bestuurslid LVV

en Maarten De Bousser, voorzitter LVV

We staan er soms te weinig bij stil, maar de introductie van de smartphone door Apple dateert nog maar van 2007. Sindsdien is voor het eerst een generatie opgegroeid met een toestel in de broekzak waarmee de online wereld sneller en directer beschikbaar werd dan de klassieke fysieke communicatiekanalen. Sociale media zijn overall. Sinds 2012 worden ze vrijwel allemaal aangestuurd door sterk sturende algoritmen, waardoor digitale echokamers de norm zijn geworden. Elke like of retweet zorgt voor een dopamineshot en verlangen naar meer.

Snapchat en Instagram

In minder dan tien jaar tijd is de manier van sociaal interageren volledig veranderd, vooral onder jonge kinderen die zich nog volop in hun fysieke en mentale ontwikkeling bevinden. Ravotten met vriendjes in de tuin maakt stap voor stap plaats voor selfies op snapchat en Instagram, waarop tieners elkaar ophemelen of afkraken. Tegenwoordig spenderen TikTok-gebruikers in Vlaanderen gemiddeld 82 minuten per dag op de app, terwijl in Amerika de totale schermtijd zelfs oploopt tot gemiddeld vijf uur per dag. In de Digimeter, de jaarlijkse bevraging rond mediagebruik in Vlaanderen, zegt ondertussen van de 18-24-jarigen maar liefst 63% dat ze te veel tijd op de smartphone spenderen. Het aandeel van hen dat zich verslaafd noemt, klimt eveneens naar 43%.

Die fundamentele shift in de manier waarop tieners met elkaar omgaan, heeft een enorme impact. Zoals Jonathan Haidt, een vooraanstaand sociaal psycholoog aan Harvard, uitvoerig beschrijft in zijn nieuwe boek 'An Anxious Generation', is er sprake van "overbescherming in de echte wereld en onderbescherming in de virtuele wereld". Nooit werden kinderen zo (over) beschermd, nooit was er zo weinig vrij spel als vandaag, maar in de onlinewereld, blijft alles mogelijk, en is van bescherming geen sprake. Volgens zijn Amerikaanse onderzoek zijn alle met smartphones samenhangende ontwikkelingen bij elkaar opgeteld rampzalig: een stijging van 145 procent in depressie onder tienermeisjes tussen 2010 en 2021, en een stijging van 161 procent onder jongens in diezelfde periode. Een soortgelijke stijging zien we in angst- en eetstoornissen. Hoewel correlatie en causaliteit niet mogen worden verward, zijn de cijfers zo duidelijk dat ze niet langer kunnen worden genegeerd, ook niet in Vlaanderen.

Te veel prikkels

Dit geldt ook voor de impact op het concentratievermogen van jonge kinderen, die van jongs af aan worden overspoeld met digitale korte filmpjes en andere prikkels. Onze hersenen passen zich hierop aan, waardoor het begrijpend lezen en de verwerking van andere abstracte, vaak langzaam opbouwende inhoud in ons onderwijs moeizaam verlopen. Je hoeft geen boo-

mer te zijn om tot de conclusie te komen dat deze evolutie desastreus is. Net zoals we hiermee niet in vraag stellen dat we technologische vooruitgang juist meer dan ooit nodig zullen hebben voor de uitdagingen die voor ons liggen. Denk maar aan de mogelijkheden die artificiële intelligentie voor onze productiviteit of nieuwe groene technologieën voor de klimaattransitie kunnen bieden.

Liberalen hebben, net als de rest van de samenleving, veel te lang de effecten op kinderen van de ongebreidelde toegang tot digitale technologieën genegeerd. Vrijheid blijheid, als het ware. Van echte vrijheid is echter geen sprake. Liberalen willen dat mensen hun zelfbeschikking zelf in handen hebben, dat ze autonoom tot beslissingen kunnen komen en dat ze sociale relaties kunnen aangaan. Net deze autonomie en sociale interactie staan op het spel: de digitale prikkels die op kinderen worden losgelaten degraderen hen tot slaaf van data en algoritmen, gevangen in hun digitale bubbel zonder veel real life contact. Hun aandachtspanne is niet klaar voor het onderwijs en de samenleving. Zeker in een kwetsbare periode als de ontluikende puberteit, die cruciaal is voor ontwikkelingen van tieners en voor hun sociale en professionele interactie later in hun leven, zijn de effecten van de voortdurende digitale prikkels nefast.

Een eerste spelregel zou kunnen zijn om zeker op scholen over te gaan naar een volledig smartphonevrije omgeving.

Zelfs de ouderlijke vrijheid is vandaag de dag relatief. Als elk kind in de klas op tienjarige leeftijd een smartphone heeft, is het voor ouders in de praktijk onmogelijk hun eigen kind dit te ontzeggen zonder hen sociaal te isoleren. Als je als individuele ouder de smartphone ontzegt, los je een probleem op, maar creëer je er meteen een nieuw: je isoleert je kind. Dit proces kan enkel doorbroken worden door samen actie te ondernemen en enkele spelregels af te spreken.

Ban de smartphone

Daarom willen we twee maatregelen voorstellen. Een eerste spelregel zou kunnen zijn om zeker op scholen over te gaan naar een volledig smartphonevrije omgeving. Daarnaast zouden we geen sociale media mogen toestaan onder een afdwingbare leeftijdsgrens. 13 jaar lijkt hier een logische grens wanneer tieners de stap zetten naar het middelbaar. Vandaag bestaat er in België trouwens voor TikTok al een leeftijdsgrens op 13 jaar, die evenwel te gemakkelijk kan omzeild worden en best verstrengd zou moeten worden. Laat voor het overige kinderen in de echte wereld opnieuw wat meer vrij, leer ze risico's nemen, voor zichzelf instaan.

Binnen twintig jaar zullen we terugkijken naar deze discussie zoals we dat doen met sigaretten. Sigaretten beïnvloeden het ontwikkelingsproces op vlak gezondheid van kinderen, wat heeft geleid tot een leeftijdsgrens. Laten we niet dezelfde fout maken als decennia geleden door onze kop in het zand te steken.

Jonathan Haidt, een vooraanstaand sociaal psycholoog aan Harvard, beschrijft in zijn nieuwe boek 'An Anxious Generation', dat er sprake is van "overbescherming in de echte wereld en onderbescherming in de virtuele wereld".

Elke like of retweet zorgt voor een dopamineshot en verlangen naar meer.

Het 'Vlaams Manifest'

en een liberale visie op de staats hervorming

Recent verscheen het 'Vlaams Manifest', van de hand van Remi Vermeiren. In dit boek -waarin de auteur gedeeltelijk verder bouwt op het Warandemanifest uit 2005- beschrijft de gewezen KBC-topman de huidige Belgische politieke en sociaaleconomische situatie en de regionale verschillen hierin, en bespreekt hij alternatieven voor de huidige Belgische staatsstructuur.

door Pieter Coene,
politiek secretaris LVV

Liberalen bekijken communautaire problemen met een rationele bril. Liberalen geloven niet in één of andere vorm van romantisch-Belgisch of Vlaams-nationalisme. Een manifest dat pretendeert de Belgische communautaire problematiek vanuit een rationele ooghoek te benaderen, verdient dan ook onze aandacht.

Grondig werk

Het Manifest begint met een overzicht van de Belgische communautaire geschiedenis en de verschillende staats hervormingen die tot het huidige federale België geleid hebben. De beschrijving van de sociaaleconomische verschillen tussen de regio's wordt geschraagd met vele cijfers en grafieken. Het staat buiten kijf dat de auteur grondig te werk is gegaan en dit verdient alleen maar lof.

De conclusies, die de auteur trekt uit de huidige communautaire situatie en de sociaaleconomische regionale verschillen, overtuigen echter niet volledig. De auteur poneert twee stellingen als tekortkomingen van het federale België:

- België is geen democratie door de grendels in de Grondwet, ingevoerd na de eerste staats hervorming in 1970. België bestaat momenteel de facto uit twee democratieën, die significant verschillend stemmen;
- de regionale sociaaleconomische verschillen in België zijn significant en worden groter. Vlaanderen betaalt -via transfers in de sociale zekerheid- voor Wallonië en Brussel. De Belgische staatsschuld is veroorzaakt door Wallonië en Brussel. De federale overheid zit in slechte financiële papieren.

N-VA-manifest?

De algemene conclusie luidt dat het huidige België niet werkt. Hoewel de insteek van het Manifest apolitiek is, kan niet ontkend worden dat de visie van de auteur sterk aanleunt bij deze van N-VA. De twee bovenstaande stellingen zijn niet volledig incorrect maar nuancering is op zijn plaats. Laten we de twee stellingen even onder de loep nemen.

- De huidige Belgische staatsstructuur bevat inderdaad elementen (alarmbelprocedure, federale verkiezingen in twee aparte democratieën en dus geen 1 persoon-1 stem principe, pariteit in de federale regering) die als onrechtvaardig en niet-democratisch kunnen beschouwd worden. De huidige situatie is echter het resultaat van staats hervormingen en communautaire hervormingen uit het verleden. Elke historicus weet dat de geschiedenis vol zit met onrechtvaardigheden en vergissingen. Hierover blijven doorbomen is tijd- en energieverlies. Elk kiessysteem (bijv. proportioneel kiessysteem of first past the post) heeft voor- en nadelen, dit is niet iets unieks aan de huidige Belgische situatie. Regionale verschillen in kiesgedrag bestaan in vele landen, zowel federale landen als meer gecentraliseerde staten.
- Er zijn inderdaad duidelijke sociaaleconomische verschillen (bruto binnenlands product per inwoner, tewerkstellingsgraad) tussen de verschillende Belgische regio's. De opdeling van België in Vlaanderen, Wallonië en Brussel is hier echter artificieel. Er zou evengoed kunnen gekeken worden naar het verschil tussen de kern (Brussel en het gebied tussen

Antwerpen, Gent en Louvain-la-Neuve) en de periferie (de andere gebieden in België). De kern zou hier duidelijk als meer welvarend uitkomen. De sociale zekerheid is bovendien gebaseerd op interpersoonlijke solidariteit, niet op interregionale transfers. Werkende, rijke Vlamingen betalen voor niet-werkende, arme Walen en omgekeerd.

De slechte financiële toestand van de federale overheid wordt ongetwijfeld deels veroorzaakt door de dotaties aan de gewesten en gemeenschappen, die allemaal goed gefinancierd zijn. De talloze subsidies en hoge uitgaven voor onderwijs (in alle regio's!) zijn hier illustratief voor.

De auteur van boek 'Het Vlaams Manifest', Remi Vermeiren.

Gewezen Volksunie-senator Lode Claes zei het al: "Het ontbreekt de Vlaams-(liberale) beweging aan strategie en machtsdenken."

Regionalisering

In het laatste gedeelte van het Manifest bespreekt de auteur enkele alternatieven voor de huidige staatsstructuur: een terugkeer naar het unitaire België, de opdeling van België in zelfstandige staten en een doorgedreven regionalisering. Het is duidelijk dat de voorkeur van de auteur uitgaat naar een doorgedreven regionalisering. Quasi alle bevoegdheden worden overgedragen aan de regio's. Alleen enkele specifieke domeinen (bijv. gerelateerd aan buitenlands beleid) blijven op het federaal niveau. De regio's krijgen volledige fiscale autonomie en worden verantwoordelijk voor hun eigen inkomsten en uitgaven, inclusief een eigen sociale zekerheid. Een uitdagend solidariteitsmechanisme zou wel blijven bestaan. Dit voorstel - dat opnieuw duidelijk aansluit bij het N-VA-plan voor confederalisme- is duidelijk becijferd. Ook hier is de auteur grondig te werk gegaan. De auteur behandelt echter twee belangrijke vragen niet:

- er wordt nergens beschreven hoe de doorgedreven regionalisering moet gebeuren. Om de plannen uit het Manifest te realiseren, is een Grondwetswijziging noodzakelijk. Hiervoor is een tweederde meerderheid én een meerderheid in elke taalgroep nodig. Dit lijkt momenteel politieke science fiction;
- ook na de doorgedreven regionalisering, zal België één geconsolideerde begroting moeten voorleggen aan de Europese Commissie. In dergelijke constellatie kan één regio de andere regio's onder druk zetten en zelfs afpersen om financieel tussen te komen. In plaats van een conflict op te lossen, wordt een conflict erbij gecreëerd. Het Manifest biedt hier geen duidelijk antwoord op.

Het Vlaams Manifest is een interessant en grondig uitgewerkt traktaat. De voorgestelde hervormingen lijken logisch en goed onderbouwd. Helaas worden sommige clichés niet overstegen en worden de olifanten in de kamer (hoe de gewenste situatie bereiken én impact van potentiële perverse effecten van de voorgestelde oplossing) niet benoemd.

Liberalistische visie en politieke strategie

Zoals al beschreven, liggen de voorstellen in Het Vlaams Manifest in lijn met het N-VA-programma. De inhoudelijke lijn van het manifest kan omschreven worden met de kernwoorden Vlaams, rationeel en sociaaleconomisch. Hier kunnen liberalen zeker voor een stuk in meegaan. Subsidiariteit en fiscale autonomie zijn niet in tegenspraak met het liberalisme, wel integendeel. De achilleshiel van het Manifest is echter het gebrek aan strategische visie en machtsdenken. Nochtans heeft Lode Claes (gewezen Volksunie-senator die ook actief was in bancaire kringen, kortom een gelijkaardig profiel als de auteur van het Manifest) hier pertinent over geschreven: het ontbreekt de Vlaams-(liberale) beweging aan strategie en machtsdenken. Voor politici met een Vlaams-liberale inslag (in verschillende partijen) is de boodschap dus duidelijk: staar je niet blind op een onhaalbare staats hervorming die bovendien nieuwe conflicten genereert. Wie denkt dat een grote staats hervorming conflicten oplost, dwaalt. Conflict maakt inherent deel uit van de politiek en wie niet het conflict durft aangaan, blijft beter weg uit de politiek.

Wees strategisch en zoek bondgenoten aan beide kanten van de taalgrens. In deze strategie wordt de hefboom omgedraaid: er is geen bijzondere tweederde meerderheid nodig maar een blokkeringsminderheid kan volstaan om doelen te bereiken. Kortom denk en handel zoals een vos (sluw, flexibel en als het moet opportunistisch) en niet zoals een egel (gericht op één punt en zich defensief oprollen bij angst). Hopelijk dringt deze boodschap door bij de betrokken politici. Wie de schoen past, trekke hem aan.

Remi Vermeiren, Het Vlaams Manifest, Borgerhoff & Lambrigts, Gent, 2024, 230 blz., 24,99 euro.

Is "België barst!" een fictie? Ook na de doorgedreven regionalisering, zal België alleszins één geconsolideerde begroting moeten voorleggen aan de Europese Commissie.

Leesvoer voor Belgen!

(vervolg van blz. 3: Nicolas Bouteca)

Elke staatshervorming had zijn redenen

Uit dit alles ontsproten de communautaire conflicten. De steeds meer aanzwellende beleidstegenstellingen waren het gevolg van de op historisch gegroeide andersoortige politieke meerderheden in het Noorden het Zuiden van het land. Een eerste remediëring hieraan geschiedde door toedoen van de grondwetsherziening van 1970 die in samenlezing met de huidige bestuurstaalwet het einde van de eenheidsstaat bewerkstelligde.

In het tweede gedeelte van het boek worden de zes opeenvolgende staatshervormingen op een ordentelijke manier uitgelegd. Dit laatste is niet zonder belang daar de meeste referentiewerken omtrent de hervorming van de staat terug te vinden zijn in de bibliotheek van het grondwettelijk recht, werken die dus niet onmiddellijk naar leesbaarheid toegankelijk zijn voor het grote publiek. Onderhavig naslagwerk brengt hier voor de lezers een evenwaardig alternatief. Dit komt het meest tot uiting in de bespreking van een aantal sleutelbegrippen als daar zijn: regionale partijen, transfers, confederalisme, federalisme (voor- en nadelen), Brussel, sociale-zekerheid,...

Mooi historisch kader

Verder wordt elke staatshervorming volledig ontleed op het vlak van zijn ontstaan. De lezer komt also te weten welke de juiste redenen waren voor zulk een hervorming. Ook wordt er aangetoond welke de manieren zijn om een staat te hervormen. Ofwel formuleert men tot in de puntjes een uitgewerkt akkoord tijdens het formatieberaad (vierde en zesde staatshervorming), ofwel wordt er bij de regeringsvorming afgesproken dat er over een staatshervorming kan worden gesproken die dan in de loop van de legislatuur verder wordt uitgewerkt in een of ander gremium (vijfde staatshervorming). Het kan ook zijn dat de eerste fase van een staats-hervorming tot in het detail wordt uitgewerkt terwijl voor het vervolg ervan men zich houdt bij enkele grote trekken (derde staatshervorming). Daarnaast wordt er melding gemaakt van het al dan niet aanwezig zijn van de vereiste tweederde meerderheid zoals bedoeld in de artikelen 4, laatste lid en 195, laatste lid, van de Grondwet. Zo werden de eerste en de vijf-

de staatshervorming gerealiseerd zonder dat de regeringsmeerderheid beschikte over een tweederde meerderheid.

Dit alles wordt in een mooi evolutief historisch kader geplaatst. Het is een ideaal naslagwerk voor eenieder die de volgende staatshervormingsonderhandelingen vanuit een kritische blik wenst te volgen. In dit verband weet Bouteca te melden dat een definitieve en laatste staatshervorming op korte termijn uitgesloten is. Met deze zienswijze kunnen we ons niet onmiddellijk verzoenen. Het zijn immers de socioeconomische omstandigheden die de politiek hiertoe zullen dwingen.

De voorbije institutionele vernieuwingen hebben soelaas gebracht door een ruime bevoegdheidsoverdracht van het federaal niveau naar de deelstaten, maar zelfs deze situatie doet in niets afbreuk aan de blijvende verschillende socioeconomische ingesteldheid tussen Vlaamse en Franstalige partijen. België is overigens tot op heden nog steeds geen reële federale staat.

Neo-unitarisme

In het zog van deze vaststelling is het evenzeer opvallend dat er zich in Vlaams noemende partijen een vleugje neo-unitarisme wist te ontluiken waarvan de kiemen enkel kunnen worden gevonden in nostalgische opwekkingen. Men gaat hier lustig voorbij aan de vaststelling dat elke staatshervorming een kwestie van moeten is geweest, met pacificatie als doel.

Kortom, of men het nu al dan niet graag leest of hoort, het is dankzij de opeenvolgende staatshervormingen dat ons land nog steeds op de landkaart prijkt.

België wordt overigens niet bedreigd door separatistische bewegingen doch wel door het federale niveau dat het steeds moeilijker heeft om grondige hervormingen door te voeren die in beginsel de steun zouden moeten verkrijgen van een meerderheid in beide taalgroepen.

Nicolas Bouteca, Only in Belgium. Een geschiedenis van de Belgische staatshervormingen, Ertzberg, Deurne, 2024, 462 blz., 39,95 euro.

Op 11 oktober 2011 werd in België voor het laatst een akkoord over een volgende staatshervorming gesloten. Formateur Elio Di Rupo kon toen met acht partijvoorzitters het 'Vlinderakkoord' afsluiten, wat meteen de basis vormde voor de 'zesde staatshervorming'.

Nicolas Bouteca. (foto Ertzberg)